

Βρυξέλλες, 30.5.2017
COM(2017) 247 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ένα νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

{SWD(2017) 164 final}

1. ΝΕΑ ΩΘΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

Ένα νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση...

Η επιτυχία του ευρωπαϊκού εγχειρήματος εξαρτάται από την ικανότητα της ΕΕ να οικοδομήσει ένα καλύτερο μέλλον για τους ευρωπαίους πολίτες. Αυτό είναι το βασικό μήνυμα της Λευκής Βίβλου της Επιτροπής για το Μέλλον της Ευρώπης¹. Το μήνυμα αυτό βρίσκεται, επίσης, στο επίκεντρο της πρωτοβουλίας «Επένδυση στη νεολαία της Ευρώπης»² και της νέας ατζέντας δεξιοτήτων για την Ευρώπη³. Καθίσταται σαφές ότι τα αποτελεσματικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελούν το θεμέλιο δίκαιων, ανοικτών και δημοκρατικών κοινωνιών και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης. Ο πυλώνας της ΕΕ για τα κοινωνικά δικαιώματα⁴ και το πρόσφατο έγγραφο προβληματισμού για την τιάσωση της παγκοσμιοποίησης⁵ αναγνωρίζουν την εκπαίδευση και τις δεξιότητες ως προτεραιότητα για την ευρωπαϊκή συνεργασία.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση διαδραματίζει μοναδικό ρόλο. Η ζήτηση για άτομα με υψηλή ειδίκευση και κοινωνική δράση αυξάνεται αλλά και μεταβάλλεται. Για την περίοδο μέχρι το 2025, προβλέπεται ότι για το ήμισυ όλων των θέσεων απασχόλησης θα απαιτούνται προσόντα υψηλού επιπέδου. Ελλείψεις δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου ήδη υπάρχουν. Λόγω της ψηφιακής τεχνολογίας, οι θέσεις εργασίας γίνονται όλο και πιο ευέλικτες και σύνθετες. Οι ικανότητες των ατόμων να αποκτήσουν επιχειρηματικό πνεύμα, να διαχειρίζονται σύνθετες πληροφορίες, να σκέφτονται αυτόνομα και δημιουργικά, να αξιοποιούν έξυπνα τους πόρους, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να είναι ανθεκτικά είναι πιο σημαντικές από ποτέ. Η Ευρώπη χρειάζεται, επίσης, περισσότερα άτομα υψηλών επιδόσεων, που θα μπορούν να αναπτύξουν τις τεχνολογίες αιχμής και τις λύσεις από τις οποίες εξαρτάται η μελλοντική μας ευημερία. Παράλληλα, η αντιμετώπιση της αναπτυσσόμενης πόλωσης των κοινωνιών μας και της δυσπιστίας προς τα θεσμικά δημοκρατικά όργανα απαιτεί από όλους - συμπεριλαμβανομένων του προσωπικού και των φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης - να συμμετέχουν πιο ενεργά στις τοπικές τους κοινότητες και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της κινητικότητας.

Χωρίς ιδρύματα και συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΤΕ) που να είναι αποτελεσματικά στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας και να συνδέονται με τις κοινωνίες, η Ευρώπη δεν μπορεί να αποκριθεί σε αυτές τις προκλήσεις. Η μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών και μέρος των προσπαθειών τους να αναπτύξουν παγκοσμίου κύρους εκπαίδευση και κατάρτιση. Η ΕΕ μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Η ανανεωμένη αυτή ατζέντα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση⁶ αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι πρωτοβουλίες της ΕΕ για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού της

---

¹ [COM\(2017\) 2025 final](#)

² [COM\(2016\) 940 final](#)

³ [COM\(2016\) 381 final](#).

⁴ [COM\(2017\) 250 final](#)

⁵ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_el

⁶ Βλ. COM(2016) 941 final

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εστιάζονται σε ουσιώδη ζητήματα και ότι, παράλληλα, συμβάλλουν στην προετοιμασία για την επόμενη περίοδο ευρωπαϊκής χρηματοδότησης.

...που βασίζεται σε εργασίες που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί...

Η ΕΕ διαθέτει επιτυχή προϊστορία όσον αφορά τη στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσω προγραμμάτων πολιτικής συνεργασίας και χρηματοδότησης. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αποτελεί καθοριστική κινητήρια δύναμη της μεταρρύθμισης, και συγκεκριμένα μέσω ειδικών ανά χώρα συστάσεων που σχετίζονται με την εκπαίδευση. Ως μέρος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020»), το Συμβούλιο συμφώνησε ότι το 40 % των νέων θα πρέπει να έχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμο δίπλωμα έως το 2020. Για τη στήριξη αυτού του στόχου, από το 2011 και μετά, το θεματολόγιο για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης⁷ έχει παράσχει στρατηγική καθοδήγηση για τις δραστηριότητες της ΕΕ και των κρατών μελών σχετικά με τα ακόλουθα:

- **Καταγραφή των θετικών στοιχείων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση** (στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας και του σχεδιασμού των συστημάτων) μέσω μελετών και ομάδων εμπειρογνομόνων και μέσω της ανάλυσης και παρακολούθησης σημείων αναφοράς και δεικτών·
- **Στήριξη της συνεργασίας, της αμοιβαίας μάθησης και της στοχευμένης παροχής συμβουλών πολιτικής** μεταξύ των κυβερνήσεων και των αρχών που είναι αρμόδιες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση·
- **Ενίσχυση της ικανότητας και των επιδόσεων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** μέσω της χρηματοδότησης καινοτόμων σχεδίων συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων και των εταιρών τους (Erasmus +, «Ορίζοντας 2020») και μέσω των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων (ΕΔΕΤ), και επενδύσεις σε υποδομές, εγκαταστάσεις, δεξιότητες και καινοτόμα σχέδια. Τα σχέδια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων έχουν στηρίξει επίσης τις επενδύσεις σε έργα υποδομών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ)·
- **Υποστήριξη της διεθνούς κινητικότητας φοιτητών, εκπαιδευτικού προσωπικού και ερευνητών**, ως μέσου για την ανάπτυξη των εμπειριών και των δεξιοτήτων τους (Erasmus + και «Δράσεις Marie Skłodowska-Curie»)· και
- **Ενίσχυση της συνεργασίας** μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων.

...αλλά επανεστιάζει τις προσπάθειες στις τρέχουσες και τις αναδυόμενες ευκαιρίες και προκλήσεις

Ο θετικός αντίκτυπος των δραστηριοτήτων της ΕΕ, καθώς και η διεθνής διάσταση που προσδίδουν, έχει αναγνωριστεί από τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου

⁷ [COM\(2011\) 567 final.](#)

του 40 %, αλλά, όπως τονίστηκε στη δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε το 2016 για τη μελλοντική στήριξη της ΕΕ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση⁸, τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης αντιμετωπίζουν προκλήσεις, μεταξύ των οποίων τις εξής⁹:

- **Αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων που χρειάζεται η Ευρώπη και των δεξιοτήτων που διαθέτει:** πολλές χώρες της ΕΕ αντιμετωπίζουν ελλείψεις σε ορισμένα επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης¹⁰, τόσο από την άποψη των τυπικών προσόντων όσο και της ποιότητας των σχετικών δεξιοτήτων. Ταυτόχρονα, υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός φοιτητών που αποφοιτούν με πολύ περιορισμένες βασικές δεξιότητες (γραμματισμού, αριθμητισμού, ψηφιακού γραμματισμού) και χωρίς το φάσμα των εγκάρσιων δεξιοτήτων (επίλυση προβλημάτων, επικοινωνία, κλπ.) που χρειάζονται για την ανθεκτικότητα σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο.
- **Συνεχής και ολοένα αυξανόμενος κοινωνικός διαχωρισμός:** τα άτομα που προέρχονται από περιβάλλοντα που μειονεκτούν κοινωνικοοικονομικά και από οικογένειες μεταναστών εξακολουθούν να έχουν πολύ μικρότερες πιθανότητες να εισέλθουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους· οι επιστήμονες και οι απόφοιτοι πανεπιστημίων θεωρούνται πολύ συχνά αποκομμένοι από την υπόλοιπη κοινωνία· και ο διαχωρισμός των φύλων ανά τομέα σπουδών εξακολουθεί να είναι διάχυτος.
- **Χάσμα καινοτομίας:** τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συχνά δεν συμβάλλουν όσο θα έπρεπε στην καινοτομία στην ευρύτερη οικονομία, ιδιαίτερα στις περιφέρειές τους. Οι επιδόσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της καινοτομίας ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ.
- **Οι διάφορες συνιστώσες των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν συνεργάζονται πάντα αρμονικά:** οι μηχανισμοί χρηματοδότησης, παροχής κινήτρων και ανταμοιβής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι πάντοτε έτσι διαμορφωμένοι ώστε να επιβραβεύουν τις ορθές πρακτικές διδασκαλίας και έρευνας, την καινοτομία, την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή. Η συνεργασία με σχολεία και παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων είναι συχνά περιορισμένη.

2. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

Έφτασε η στιγμή να δοθεί νέα κατεύθυνση στην υποστήριξη της ΕΕ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με τον τρόπο αυτό θα αντιμετωπιστούν οι τέσσερις προκλήσεις που προαναφέρθηκαν, εστιάζοντας σε τέσσερις προτεραιότητες για δράση με υποστήριξη από τις δραστηριότητες σε επίπεδο ΕΕ:

⁸ Βλ. παράρτημα II του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει τη νέα ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη.

⁹ Βλ. συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής

¹⁰ Βλέπε «Skill shortage and surplus occupations in Europe» (Ελλειψη δεξιοτήτων και επαγγέλματα με πλεονάζουσες θέσεις εργασίας στην Ευρώπη), (CEDEFOP, 2016): «Σε όλη την ΕΕ ..., οι πέντε κορυφαίοι επαγγελματικοί τομείς είναι οι επαγγελματίες στον τομέα των ΤΠΕ· οι γιατροί· οι επαγγελματίες στον τομέα των επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM)· οι νοσηλεύτές/νοσηλεύτριες και οι μαιείς· και οι εκπαιδευτικοί.» Η κατάσταση διαφέρει μεταξύ των περιφερειών.

1. Αντιμετώπιση μελλοντικών αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και προαγωγή της αριστείας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων·
2. Δημιουργία συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και συνδεδεμένων μεταξύ τους·
3. Εξασφάλιση της συμμετοχής των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην καινοτομία·
4. Υποστήριξη αποτελεσματικών και αποδοτικών συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2.1. Αντιμετώπιση αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και προαγωγή της αριστείας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων

Η αντιμετώπιση των αναγκών της Ευρώπης σε **δεξιότητες υψηλού επιπέδου** απαιτεί την ανάληψη δράσης. Πρώτον, πρέπει να προσελκύνονται περισσότερα άτομα σε ερευνητικά πεδία τα οποία προετοιμάζουν τους φοιτητές για θέσεις εργασίας όπου υπάρχουν ή εμφανίζονται ελλείψεις. Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ υπάρχει μη καλυπτώμενη ζήτηση πτυχιούχων στις επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (τέχνες) - τους τομείς [(STE(A)A)] - στα ιατρικά επαγγέλματα και στους τομείς διδασκαλίας¹¹. Δεύτερον, όλοι οι φοιτητές προηγμένης μάθησης, ανεξάρτητα από τον κλάδο, πρέπει να αποκτήσουν τις εγκάρσιες δεξιότητες και τις βασικές ικανότητες που θα τους επιτρέψουν να ευδοκιμήσουν. Οι υψηλού επιπέδου ψηφιακές ικανότητες¹², ο αριθμητισμός, η αυτονομία, η κριτική σκέψη και η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων καθίστανται ολοένα και περισσότερο ζωτικής σημασίας χαρακτηριστικά.

Το ποια άτομα επιλέγουν να σπουδάσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξαρτάται από προσωπικά κίνητρα, την ορθή καθοδήγηση και τη διαθεσιμότητα ελκυστικών επιλογών μάθησης και σταδιοδρομίας. Οι ευκαιρίες σταδιοδρομίας εξαρτώνται, σε τελική ανάλυση, από τους εργοδότες και την ευρύτερη οικονομία, αλλά η εκπαίδευση και η κατάρτιση έχουν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο. Τα σχολεία μπορούν να παρέχουν κίνητρα στους μαθητές να ενδιαφερθούν για όλα τα μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων των μαθηματικών και των φυσικών επιστημών, και να τους καθοδηγούν στις επιλογές τους. Είναι, επίσης, καίριας σημασίας για την αντιμετώπιση της υποεκπροσώπησης των γυναικών, των μειονοτήτων και των άλλων υποεκπροσωπούμενων ομάδων σε επιστημονικούς και τεχνολογικούς θεματικούς τομείς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και, στη συνέχεια, σε συναφή επαγγέλματα. Η ορθή πληροφόρηση σχετικά με τις δραστηριότητες αποφοίτων και οι επαφές με αυτούς, καθώς και οι προβλέψεις των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες είναι πολύτιμα στοιχεία για τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει το καθήκον να διασφαλίζει την επικαιρότητα του περιεχομένου των σπουδών, να προσφέρει κατάλληλα προγράμματα σπουδών σε τομείς στους οποίους υπάρχουν ελλείψεις δεξιοτήτων και να αναπτύσσει μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης που επιτρέπουν στους φοιτητές να αποκτήσουν το εύρος και το βάθος των δεξιοτήτων που χρειάζονται.

---

¹¹ Βλ. COM(2017)228

¹² (DigComp): <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp>

Καλά σχεδιασμένα συστήματα και προγράμματα σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που να εστιάζουν στις μαθησιακές ανάγκες των φοιτητών, είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική ανάπτυξη δεξιοτήτων. Η παροχή ενός ευρύτερου φάσματος επιλογών, συμπεριλαμβανομένων διευρύνσεων¹³ σπουδών και δυνατοτήτων για συνεχή επαγγελματική εξέλιξη, συμβάλλει στο να μπορέσει η τριτοβάθμια εκπαίδευση να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες των ατόμων. Η τεχνολογία προσφέρει νέους τρόπους οργάνωσης της εκμάθησης και της διδασκαλίας¹⁴, συμπεριλαμβανομένης της ανοιχτής, της επιγραμμικής και της μεικτής μάθησης¹⁵, ώστε να αυξηθεί η ευελιξία και η αλληλεπίδραση διδάσκοντος-μαθητή. Οι ανοικτοί εκπαιδευτικοί πόροι (ΑΕΠ) και η μαθησιακή ανάλυση¹⁶ έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν τη μάθηση, αλλά παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητα. Ενώ μεγάλο μέρος της διδασκαλίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πραγματοποιείται σε ιδρύματα που διεξάγουν έρευνα, η έρευνα δεν αξιοποιείται επαρκώς ως συνισταμένη της διδασκαλίας και, συχνά, οι φοιτητές δεν συμμετέχουν στην έρευνα. Το γεγονός αυτό περιορίζει τις δυνατότητες των φοιτητών να διερευνήσουν επίκαιρα ζητήματα και να αναπτύξουν τις ερευνητικές τους δεξιότητες. Η ψηφιακή ανοικτή επιστήμη¹⁷ παρέχει νέες δυνατότητες για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει επίσης να επιτρέπει στους φοιτητές να αποκτούν δεξιότητες και εμπειρίες μέσω **δραστηριοτήτων που θα βασίζονται σε υπαρκτά προβλήματα**, θα περιλαμβάνουν μάθηση στον χώρο εργασίας και, όπου είναι δυνατόν, θα προσφέρουν διεθνή κινητικότητα. **Η συνεργασία με τους εργοδότες** μπορεί να βοηθήσει τα ΙΤΕ να αυξήσουν την καταλληλότητα των προγραμμάτων σπουδών και την αποτελεσματικότερη εφαρμογή τους, αλλά και να αυξήσουν τις ευκαιρίες πρόσβασης των φοιτητών σε υψηλής ποιότητας μάθηση στον χώρο εργασίας.

Ο σχεδιασμός, η διαμόρφωση και η εφαρμογή καλών προγραμμάτων σπουδών δεν είναι απλή υπόθεση. Η ύπαρξη **καλών εκπαιδευτικών** παίζει σημαντικό ρόλο. Πάρα πολλοί εκπαιδευτικοί της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ιδρυμάτων έχουν λάβει μικρή ή καθόλου παιδαγωγική κατάρτιση, ενώ η συστηματική επένδυση στη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών εξακολουθεί να αποτελεί εξαίρεση. Εθνικές και θεσμικές στρατηγικές για τη βελτίωση των ευκαιριών σταδιοδρομίας και επιβράβευσης των καλών εκπαιδευτικών εφαρμόζονται όλο και περισσότερο, όμως απέχουν πολύ από το να αποτελούν πάγια πρακτική.

Η Επιτροπή:

1. Θα ξεκινήσει μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την παρακολούθηση των αποφοίτων με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο σχετικά με το πώς προοδεύουν στη σταδιοδρομία τους ή σε περαιτέρω εκπαίδευση. Αυτό θα συμβάλλει στη βελτίωση το επαγγελματικού προσανατολισμού, του σχεδιασμού προγραμμάτων, της

¹³ Κύκλοι μαθημάτων μικρής διάρκειας (ΕΠΕΠ 5)

¹⁴ <https://ec.europa.eu/jrc/en/open-education>

¹⁵ Κατά κανόνα συνδυάζουν την επιγραμμική μάθηση με την μάθηση σε αίθουσα διδασκαλίας.

¹⁶ Τα δεδομένα για τους εκπαιδευόμενους και το πλαίσιό τους χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό των αναγκών μάθησης των φοιτητών

¹⁷ Ανοικτή επιστήμη είναι η προσπάθεια να καταστούν η επιστημονική έρευνα και τα στοιχεία διαθέσιμα σε όλους

θεσμική στρατηγικής και της χάραξης πολιτικής. Η σύσταση του Συμβουλίου¹⁸, στο πλαίσιο της εν λόγω δέσμης, θα πλαισιωθεί από μια επισκόπηση για αποφοίτους, σε επίπεδο ΕΕ, και τη συνεργασία για τη βελτίωση των εθνικών μηχανισμών παρακολούθησης των αποφοίτων.

2. Δρομολόγηση ενός αναβαθμισμένου **συνασπισμού STE(A)M σε επίπεδο ΕΕ** [«**EU STE(A)M coalition**»]¹⁹ που θα συγκεντρώνει διαφορετικούς εκπαιδευτικούς τομείς, επιχειρήσεις και εργοδότες του δημόσιου τομέα, για την προώθηση της υιοθέτησης σχετικών θεματικών πεδίων STE(A)M και για τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών STE(A)M και άλλων προγραμμάτων σπουδών, μεταξύ άλλων μέσω πολυτομεακών προγραμμάτων και της συνεργασίας μεταξύ συναφών σχολών και ΙΤΕ.
3. Προώθηση της ενσωμάτωσης της πρακτικής άσκησης, με αναγνώριση μέσω των μονάδων ECTS, στα προγράμματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, περαιτέρω ενίσχυση των **συμπράξεων επιχειρήσεων στο πλαίσιο του Erasmus+**, για την αύξηση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας της πρακτικής άσκησης, και υποστήριξη της **πρακτικής άσκησης φοιτητών στο πλαίσιο του Erasmus+**, με **ιδιαίτερη έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες**²⁰.
4. Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός **μοντέλου ψηφιακής ετοιμότητας**, που θα βοηθά τα ΙΤΕ, το προσωπικό τους και τους φοιτητές να εφαρμόζουν στρατηγικές ψηφιακής μάθησης και να αξιοποιούν το δυναμικό των τεχνολογιών αιχμής, συμπεριλαμβανομένης της μαθησιακής ανάλυσης. Η προσπάθεια αυτή θα συνοδεύεται από **οδηγίες για πρωτοβουλίες ανοικτής εκπαίδευσης**.
5. Επίσπευση της **στρατηγικής στήριξης για εκπαιδευτικούς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, διδακτορικούς φοιτητές και μεταδιδακτορικούς αποφοίτους μέσω του Erasmus+** για να μπορέσουν να αναπτύξουν παιδαγωγικές δεξιότητες και δεξιότητες σχεδιασμού προγραμμάτων σπουδών, μέσω στοχευμένων ευκαιριών κινητικότητας του προσωπικού για παιδαγωγική κατάρτιση και της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των κέντρων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε όλη την ΕΕ.

2.2. Δημιουργία συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και συνδεδεμένων μεταξύ τους

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των **κοινωνικών και δημοκρατικών προκλήσεων** της Ευρώπης. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να υπάρχουν αποκλεισμοί και ότι θα είναι ανοιχτή σε ταλαντούχα άτομα προερχόμενα από όλα τα

¹⁸ Θα περιλαμβάνονται απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), καθώς και όσοι εγκαταλείπουν την εκπαίδευση χωρίς την απόκτηση τυπικών προσόντων.

¹⁹ Αξιοποίηση των σχεδίων της ΕΕ που εφαρμόστηκαν έως σήμερα, συμπεριλαμβανομένου του **EU STEM coalition**. Η εξέλιξη από το STEM στο STEAM αντικατοπτρίζει την αναγνώριση, στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της αυξανόμενης σημασίας των διεπιστημονικών προσεγγίσεων. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του STEM και των καλών τεχνών και της γραφιστικής αποτελεί την κινητήρια δύναμη για ουσιαστική καινοτομία και δημιουργικότητα.

²⁰ Βλ. COM(2017) 228. Παράδειγμα αποτελεί το δοκιμαστικό σχέδιο «Ψηφιακή ευκαιρία», το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020».

κοινωνικά στρώματα²¹, και ότι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν θα είναι απρόσιτοι πύργοι αλλά κοινωνικού χαρακτήρα μαθησιακές κοινότητες που συνδέονται με τις τοπικές κοινωνίες. Οι πανεπιστημιακοί και οι φοιτητές έχουν καθοριστικό ρόλο να διαδραματίσουν στην υπεράσπιση εμπειρικών στοιχείων και στην ευρεία και αποτελεσματική κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού των φοιτητών που εισέρχονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ολοκληρώνουν θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την ευρύτερη κοινωνία. Αυτό απαιτεί παρέμβαση εκ μέρους των κυβερνήσεων, των σχολείων και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι κοινωνικές ομάδες που εκπροσωπούνται λιγότερο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι πιο πιθανό να μη διαθέτουν βασικές δεξιότητες (γραμματισμού, αριθμητισμού, ψηφιακού γραμματισμού), εμπειρία ανεξάρτητης μάθησης και σαφή εικόνα του τι συνεπάγεται η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Απαιτείται **συστηματική συνεργασία μεταξύ των ΙΤΕ, των σχολείων και των παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης** για να προετοιμάζονται και να καθοδηγούνται οι φοιτητές με βάση τις ικανότητές και όχι την κοινωνική προέλευσή τους, και για τους παρέχονται ευέλικτες δυνατότητες μετάβασης μεταξύ των διαφόρων τύπων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ο κατάλληλος επαγγελματικός προσανατολισμός και η καθοδήγηση είναι ζωτικής σημασίας.

Για να μην υπάρχουν αποκλεισμοί στα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να υπάρχουν οι **σωστές συνθήκες επιτυχίας για φοιτητές από διαφορετικά περιβάλλοντα**. Αυτό δεν αφορά μόνο την οικονομική στήριξη για μειονεκτούσες ομάδες, μολονότι είναι ζωτικής σημασίας για εκείνους που προέρχονται από περιβάλλοντα χαμηλού εισοδήματος. Για να προωθήσουν την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών, οι πάροχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να υιοθετήσουν μια ολιστική θεώρηση όσον αφορά τον τρόπο οργάνωσης της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, να εφαρμόζουν μέτρα για την καθοδήγηση των φοιτητών και να παρέχουν ακαδημαϊκή και μη υποστήριξη²². Οι χώροι και εγκαταστάσεις των ΙΤΕ θα πρέπει να είναι ασφαλείς τόποι για όλους τους φοιτητές, ελεύθεροι από βία και διακρίσεις λόγω φύλου. Ο έγκαιρος εντοπισμός προβλημάτων είναι ζωτικής σημασίας για την υποστήριξη φοιτητών που την χρειάζονται. Οι ευέλικτες επιλογές σπουδών (μερικού χρόνου ή επιγραμμικά) και η ευρύτερη αναγνώριση της προηγούμενης μάθησης είναι επίσης αναγκαία στοιχεία για να καταστεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση πιο προσιτή, ιδίως για ενήλικες εκπαιδευόμενους. Οι στρατηγικές στήριξης, για να μπορούν μειονεκτούντες φοιτητές να έχουν πρόσβαση σε σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να τις ολοκληρώνουν, αποτελούν ένα πολλά υποσχόμενο τρόπο για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Η άρση των **φραγμών μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της υπόλοιπης κοινωνίας** μπορεί να βοηθήσει τους φοιτητές να αναπτύξουν τις **κοινωνικές τους ικανότητες και τις ικανότητές τους ως πολίτες**²³. Ορισμένα ιδρύματα αναπτύσσουν το

²¹ Σύμφωνα με τον στόχο 4 των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ, για την εξασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους.

²² Συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης των εκπαιδευτικών όσον αφορά την αντιμετώπιση της ποικιλομορφίας στις αίθουσες διδασκαλίας.

²³ Όπως ορίζεται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο βασικών ικανοτήτων.

προφίλ τους ως «**πανεπιστήμια πολιτών**», με την ενσωμάτωση τοπικών, περιφερειακών και κοινωνιολογικών θεμάτων στα προγράμματα σπουδών τους, τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας σε διδακτικά και ερευνητικά σχέδια και την παροχή εκπαίδευσης ενηλίκων και την επικοινωνία και τη δημιουργία δεσμών με τις τοπικές κοινότητες. Η καλά οργανωμένη εθελοντική και κοινωνική εργασία μπορεί να αποτελέσει έναν ιδιαίτερα αποτελεσματικό τρόπο για να βοηθηθούν οι φοιτητές να αποκτήσουν ευρύτερη πρακτική εμπειρία και δεξιότητες. Τα ΙΤΕ θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη των πόλεων και των περιφερειών τους, είτε συμβάλλοντας στην ανάπτυξη στρατηγικών και τη συνεργασία με τις επιχειρήσεις και τον δημόσιο τομέα και τον τομέα του εθελοντισμού είτε στηρίζοντας τον δημόσιο διάλογο για κοινωνιολογικά ζητήματα. Πρέπει να δοθούν κίνητρα και να ανταμείβονται πρωτοβουλίες με απήχηση πέραν της ακαδημαϊκής κοινότητας στις τοπικές γλώσσες, μεταξύ άλλων ως μέρος της επαγγελματικής εξέλιξης.

Η Επιτροπή:

6. Θα παράσχει άμεση στήριξη στο Erasmus+ για να βοηθήσει τα ΙΤΕ στην ανάπτυξη και εφαρμογή **ολοκληρωμένων θεσμικών στρατηγικών ένταξης, ισότητας των φύλων και επιτυχίας των σπουδών** από την είσοδο έως την αποφοίτηση, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με σχολεία και παρόχους ΕΕΚ.
7. Θα προωθήσει την **ανάπτυξη και τη δοκιμής ευέλικτων και σπονδυλωτών κύκλων μαθημάτων** για την υποστήριξη της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω των ειδικών προτεραιοτήτων για στρατηγικές συμπράξεις Erasmus+.
8. Θα στηρίζει τα ΙΤΕ που επιθυμούν **να απονείμουν μονάδες ECTS σε φοιτητές για εθελοντικές και κοινοτικές δραστηριότητες**, με βάση υφιστάμενα θετικά παραδείγματα.
9. Θα υποστηρίξει την **αναγνώριση προσόντων προσφύγων**, για να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι δραστηριότητες θα βασίζονται σε ένα εν εξελίξει πρόγραμμα του Erasmus+, το οποίο παρέχει πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές και περιλαμβάνει δραστηριότητες συμβουλευτικής από ομοτίμους μεταξύ των NARIC²⁴ και ενδιαφερόμενων μερών και ενότητες ηλεκτρονικής μάθησης, και θα συμπληρώνουν το «εργαλείο κατάρτισης προφίλ δεξιοτήτων για υπηκόους τρίτων χωρών».

2.3. Εξασφάλιση της συμμετοχής των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην καινοτομία

Πολλά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναπτύσσουν **νέες λύσεις για οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα**. Το να εξασφαλιστεί ότι οι εν λόγω προσπάθειες είναι καλά στοχευμένες και συμβάλλουν στην επίλυση άμεσων αλλά και μακροπρόθεσμων προκλήσεων δεν είναι απλό. Η καινοτομία αποτελεί τη σημαντικότερη κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης. Ερευνητικά ιδρύματα, πανεπιστήμια έντασης έρευνας και πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών συμβάλλουν στην καινοτομία με διαφορετικούς και αλληλένδετους τρόπους, και εντός και μεταξύ πολλών γεωγραφικών συνόρων. Η ενίσχυση της συμβολής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην καινοτομία απαιτεί

²⁴ Εθνικά κέντρα πληροφοριών για την αναγνώριση ακαδημαϊκών τίτλων.

δράση σε όλες τις δραστηριότητες των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης - εκπαίδευση, έρευνα και συνεργασία με τον υπόλοιπο κόσμο. Τα ιδρύματα πρέπει να αναπτύξουν ένα εξωστρεφές πνεύμα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.

Οι νέες ιδέες και οι ανακαλύψεις οφείλονται στην ανθρώπινη περιέργεια, τη δημιουργικότητα και την πρωτοβουλία. Όλες οι μορφές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να έχουν ως στόχο τον εφοδιασμό των φοιτητών με την ικανότητα κατανόησης νέων εννοιολογικών πλαισίων, με κριτική σκέψη και δημιουργικότητα και με την ικανότητα να λειτουργούν με επιχειρηματικό πνεύμα ώστε να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν νέες ιδέες. Οι **υψηλής ποιότητας μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές** είναι ζωτικής σημασίας. Παράγουν ερευνητές, φορείς ανάπτυξης και «διαχειριστές της καινοτομίας», στους οποίους βασίζονται οι επιστημονικές ανακαλύψεις και η προαγωγή και η υιοθέτηση νέων ιδεών. Σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, πολύ λίγοι κάτοχοι διδακτορικού στην ΕΕ εργάζονται εκτός ακαδημαϊκού χώρου. Τα ΙΤΕ πρέπει να συμβάλλουν στον τομέα αυτό, μέσω της μεγαλύτερης εστίασης των διδακτορικών προγραμμάτων στην εφαρμογή της γνώσης και στην αλληλεπίδραση με μελλοντικούς εργοδότες.

Τα ΙΤΕ θα πρέπει επίσης να διαδραματίσουν ευρύτερο ρόλο στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. Η επένδυση της ΕΕ στην περιφερειακή ανάπτυξη μέσω της καινοτομίας διέπεται από την αρχή της **έξυπνης εξειδίκευσης** - εστιάζοντας περιφερειακές επενδύσεις και προσπάθειες στην καινοτομία σε τομείς με υψηλό αναπτυξιακό δυναμικό. Τα ΙΤΕ μπορούν να κάνουν περισσότερα για να διευκολύνουν τη σύνδεση των ακαδημαϊκών, των επιχειρηματιών και των δημόσιων αρχών, να ευθυγραμμίσουν την εκπαιδευτική τους προσφορά με τις ανάγκες που εντοπίζονται στο πλαίσιο των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες για καινοτομία σε τομείς προτεραιότητας και να βοηθήσουν τις τοπικές επιχειρήσεις και άλλες οργανώσεις να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν νέους τρόπους σκέψης. Η υλοποίηση όλων αυτών θα πρέπει να αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης πολιτισμικής αλλαγής, στο πλαίσιο της οποίας τα ΙΤΕ να καταστούν **«επιχειρηματικοί παράγοντες»**. Το υποστηριζόμενο από την ΕΕ εργαλείο HEInnovate²⁵ βοηθά στο να καταστούν η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα ο πυρήνας της συνολικής στρατηγικής των ΙΤΕ. Η «Σφραγίδα Αριστείας» παρέχει πρόσθετη ευκαιρία για επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία²⁶.

Οι καινοτομίες του αύριο εξαρτώνται από την έρευνα που ξεκινά σήμερα και από το δημιουργικό ταλέντο αξιοποίησης των αποτελεσμάτων. Οι κυβερνήσεις και τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να επενδύουν με έξυπνο τρόπο για την ανάπτυξη υφιστάμενων ισχυρών τομέων στην πρωτοποριακή έρευνα. Η επίτευξη αριστείας στην έρευνα συνδέεται με τη διεθνή συνεργασία και κινητικότητα: βασική αποστολή του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Ωστόσο, η ΕΕ μπορεί να πράξει περισσότερα για να **ενισχύσει τα**

²⁵ <https://heinnovate.eu>

²⁶ Η «Σφραγίδα Αριστείας» είναι ένα σήμα ποιότητας που χορηγείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε άριστες προτάσεις σχεδίων έρευνας και καινοτομίας που υποβλήθηκαν και αξιολογήθηκαν θετικά στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020», αλλά που δεν χρηματοδοτούνται λόγω περιορισμένων πόρων (https://ec.europa.eu/research/soe/index.cfm?pg=opportunities_msca)

ερευνητικά κέντρα αριστείας στις περισσότερες περιοχές της Ευρώπης και να ενθαρρύνει τη μετουσίωση της επιστημονικής προόδου σε εμπορεύσιμες καινοτομίες.

Η Επιτροπή:

10. Θα επεκτείνει το **σχέδιο περιφερειακής καινοτομίας (EIT-RIS)** του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT), και το σήμα του EIT²⁷ σε περισσότερα πανεπιστήμια και περιφέρειες, για να ενισχυθεί η ανάπτυξη **δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας** και για να προετοιμάζονται καλύτερα οι διδακτορικοί υποψήφιοι και οι απόφοιτοι να εργαστούν σε καινοτόμους επιχειρήσεις.
11. Θα υποστηρίξει περαιτέρω την ανάπτυξη και τη δοκιμή **μεθόδων διδασκαλίας για τη δημιουργικότητα και την καινοτομία** στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με βάση το κοινό έργο μεταξύ του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁸ στον σχολικό τομέα.
12. Θα αναπτύξει περαιτέρω την πλατφόρμα **Higher Education for Smart Specialisation (Η τριτοβάθμια εκπαίδευση για την έξυπνη εξειδίκευση)**²⁹, για την παροχή συμβουλών στις δημόσιες αρχές σχετικά με τη στενή συμμετοχή των ΙΤΕ και, όπου είναι δυνατόν, των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) του EIT στον σχεδιασμό και την εφαρμογή στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης.
13. Θα αναπτύξει ευκαιρίες στο πλαίσιο των **δράσεων «Μαρία Σκλοντόφσκα-Κιουρί»** που συμβάλλουν στη γεφύρωση του χάσματος έρευνας και καινοτομίας μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών και βοηθούν στην αντιμετώπιση της διαρροής εγκεφάλων από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.
14. Θα ενισχύσει την υποστήριξη της ΕΕ για τη **συνεργασία πανεπιστημίων και επιχειρήσεων**, καθιστώντας το διετές Φόρουμ Πανεπιστημίων-Επιχειρήσεων κεντρικό σημείο ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τα ΙΤΕ και την περιφερειακή ανάπτυξη σε επίπεδο ΕΕ και προωθώντας την καθιέρωση **περιφερειακών και εθνικών φόρουμ πανεπιστημίων-επιχειρήσεων** σε όλη την ΕΕ.

2.4. Υποστήριξη αποτελεσματικών και αποδοτικών συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η ικανότητα των ιδρυμάτων και συστημάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να παράγουν ό,τι χρειάζεται η Ευρώπη απαιτεί την επάρκεια σε ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους και την αποτελεσματική διάθεση κινήτρων και ανταμοιβών. Οι κυβερνήσεις εξακολουθούν να αποτελούν τον κύριο χρηματοδότη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ και, σε όλες τις περιπτώσεις, διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη **θέσπιση κινήτρων, στόχων και προτύπων ποιότητας** για το σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο σύνολό του.

Αφού η τριτοβάθμια εκπαίδευση καλείται να πράξει περισσότερα, καθίσταται πιο δύσκολο για τις κυβερνήσεις και τα ΙΤΕ να προσδιορίσουν τους καλύτερους τρόπους για τη

²⁷ <https://eit.europa.eu/activities/education/eit-label>

²⁸ Το σχέδιο CREASSESS

²⁹ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/hess> .

στοχοθέτηση και την εξισορρόπηση των επενδύσεων. Ένα ζήτημα είναι αν θα πρέπει και μπορούν να χρησιμοποιηθούν περισσότερα ιδιωτικά κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ένα δεύτερο ζήτημα είναι ο τρόπος σχεδιασμού των συστημάτων χρηματοδότησης που ενθαρρύνουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση να ανταποκριθεί στις ανάγκες της κοινωνίας και να εναρμονίσει τους στόχους της αποτελεσματικότητας, της ισότητας και της αποδοτικότητας. Πολλά κράτη μέλη δοκιμάζουν ρυθμίσεις χρηματοδότησης με βάση την απόδοση και θεσμικές συμφωνίες που θέτουν συμφωνημένους στόχους που θα πρέπει να επιτυγχάνουν μεμονωμένα ΙΤΕ σε ανταπόδοση των δημόσιων πόρων. Αν και τα πρώτα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων αυτών είναι ελπιδοφόρα, ο καθορισμός κατάλληλων εκτενών δεικτών για τη μέτρηση της προόδου αποτελεί πρόκληση.

Εκτός από διαρθρωτικά μέτρα στο συνολικό σύστημα χρηματοδότησης, ορισμένες χώρες θεσπίζουν στοχοθετημένα κίνητρα για τη βελτίωση συγκεκριμένων πτυχών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για να αυξηθούν το **κύρος και τα οφέλη που συνδέονται με την καλή διδασκαλία**, ορισμένες χώρες έχουν εισαγάγει νέες μορφές υποτροφιών για εκπαιδευτικούς και πλαίσια για την αριστεία του διδακτικού προσωπικού. Άλλες πρωτοβουλίες αποσκοπούν στην ενίσχυση της σχέσης μεταξύ της διδασκαλίας και της έρευνας, μέσω της καλύτερης ενσωμάτωσης ποιοτικών πλαισίων και συστημάτων χρηματοδότησης³⁰. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες για τη δημιουργία δεσμών μεταξύ ΙΤΕ και εταιρών εκτός αυτής, την προώθηση της διδασκαλίας που βασίζεται στην έρευνα, τη στήριξη της διεπιστημονικής εκπαίδευσης και έρευνας και την εισαγωγή της πρακτικής καινοτομίας στην αίθουσα διδασκαλίας.

Μολονότι τα ΙΤΕ λειτουργούν σε ένα πλαίσιο που έχει δημιουργηθεί από τις δημόσιες αρχές (χρηματοδότηση, πιστοποίηση, διασφάλιση της ποιότητας), η κατανομή των πόρων και η δημιουργία κινήτρων εντός των ιδρυμάτων έχει σημαντικό αντίκτυπο. Η ορθή θεσμική ηγεσία και η αποτελεσματική **εσωτερική συνεργασία και διαχείριση των πόρων** αποκτούν ακόμη μεγαλύτερη σημασία όταν το φάσμα καθηκόντων των ιδρυμάτων διευρύνεται και όταν δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στη μέτρηση και την απόδειξη της απόδοσης.

Η Επιτροπή:

15. Θα ξεκινήσει **επανεξέταση των δομών χρηματοδότησης, παροχής κινήτρων και ανταμοιβής για τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ, και θα αξιοποιήσει το πρόγραμμα **παροχής συμβουλών από ομοτίμους για τα κράτη μέλη της ΕΕ** για τον καλό σχεδιασμό των κινήτρων και της χρηματοδότησης στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
16. Θα εξασφαλίσει ότι οι ερευνητές ενθαρρύνονται να εκτελούν καθήκοντα διδασκαλίας, και/ή ότι ασκούνται προς τούτο, ως αναπόσπαστο μέρος των **δράσεων Marie Skłodowska-Curie**.

³⁰ Ορισμένα συστήματα χρηματοδότησης της έρευνας περιλαμβάνουν ως κριτήριο επιλογής την αξιοποίηση της έρευνας στη διδασκαλία.

3. ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος, οι δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της ΕΕ πρέπει να συντονίζονται καλύτερα...

Οι προτεραιότητες που περιγράφονται στο παρόν έγγραφο καταδεικνύουν τον βαθμό στον οποίο συνδέονται μεταξύ τους οι ρόλοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην εκπαίδευση, την έρευνα, την κοινωνία και την καινοτομία - τα τέσσερα στοιχεία της γνωσιακής έλικας³¹. Για να μπορέσουν τα συστήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να εργαστούν αποτελεσματικά, οι δεσμοί αυτοί θα πρέπει να αναγνωρίζονται και να ενισχύονται στις στρατηγικές των μεμονωμένων ΙΤΕ, στην εθνική και περιφερειακή πολιτική για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε όλες τις δραστηριότητες της ΕΕ.

...για την τεκμηρίωση των στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τη χάραξη πολιτικής και την πρακτική...

Με τη μέτρηση των επιδόσεων των πολιτικών, των συστημάτων και μεμονωμένων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με συγκρίσιμο τρόπο, η ΕΕ βοηθά στο να παρέχονται διαφωτιστικά στοιχεία για το τι λειτουργεί. Αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως έναυσμα στις συζητήσεις στο πλαίσιο των εθνικών συστημάτων και ιδρυμάτων, καθώς και ως βάση για την εξεύρεση καλύτερων λύσεων για τα προβλήματα.

Για την εμπέδωση και τη βελτίωση της διαδικασίας συγκέντρωσης στοιχείων σχετικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η Επιτροπή:

17. Θα βελτιστοποιήσει τις συνέργειες μεταξύ των ευρωπαϊκών εργαλείων τεκμηρίωσης με τη δημιουργία ενός **κόμβου γνώσης σχετικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση**. Θα ενσωματώσει το Ευρωπαϊκό Μητρώο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ETER)³² U-Multirank³³ και την προτεινόμενη δοκιμαστική φάση παρακολούθησης της σταδιοδρομίας των αποφοίτων, για να βελτιωθούν η ποιότητα των στοιχείων, η συγκρισιμότητα και η συλλογή τους, καθώς και οι δείκτες και για να αντληθούν διδάγματα από την έως σήμερα υλοποίηση των εργαλείων συλλογής στοιχείων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
18. Θα ενισχύσει τις εργασίες του δικτύου **Eurydice** και τη **συνεργασία** της Επιτροπής με τον **ΟΟΣΑ** και τις χώρες μέλη του στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας, ώστε να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη προσπαθειών και να αξιοποιηθούν οι κοινές εργασίες.

...για να εξασφαλίζεται ότι αξιοποιούνται οι διαθέσιμοι πόροι για επενδύσεις στρατηγικού χαρακτήρα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Εκτός από τη χρηματοδότηση από το πρόγραμμα **Erasmus+**, έχει χορηγηθεί σημαντική χρηματοδότηση από τα **ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία** για τη στήριξη της

³¹ Βλέπε περιγραφή του τετραπλού έλικα στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής

³² https://ec.europa.eu/education/resources/european-tertiary-education-register_en .

³³ <http://www.umultirank.org/#!/home?trackType=home> .

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε πολλά μέρη της ΕΕ, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες³⁴. Το σχέδιο HESS³⁵ αποτελεί σημαντικό στοιχείο της τρέχουσας στρατηγικής της Επιτροπής, ώστε να βοηθηθούν τα ΙΤΕ να βελτιστοποιήσουν τους πόρους αυτούς με τη βελτίωση του αντικτύπου τους στις περιφερειακές οικονομίες και στην ικανότητα για καινοτομία. Έχει επίσης αρχίσει να αξιοποιείται το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων** (ΕΤΣΕ) για να προσελκυστούν ιδιωτικές επενδύσεις σε συγκεκριμένες δραστηριότητες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προσφέρουν καλές προοπτικές οικονομικής απόδοσης αλλά που αποθαρρύνουν παραδοσιακούς δανειστές του ιδιωτικού τομέα.

...και για να προωθείται η διεθνής συνεργασία, η ανταλλαγή και η κινητικότητα για την τόνωση της ποιότητας

Μέσω των ενεργειών της, η Επιτροπή επιδιώκει να εξασφαλίσει την ανταλλαγή και την εφαρμογή, όσο το δυνατόν ευρύτερα στην Ευρώπη και παγκόσμια, των ορθών πρακτικών και των τελευταίων εξελίξεων στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας. Αυτή η **διεθνής κυκλοφορία ιδεών** εξαρτάται από τη **συνεργασία** μεταξύ των φοιτητών, των ερευνητών, του προσωπικού, των ιδρυμάτων και των κυβερνήσεων· τη φυσική **κινητικότητα** των ατόμων· και την υποστήριξη της «διεθνοποίησης εντός της χώρας», στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών ΙΤΕ. Αυτό με τη σειρά του βοηθά τα ιδρύματα να γίνουν πιο ανοικτά στον κόσμο και συμβάλλει στην αναχαίτιση της διαρροής εγκεφάλων.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ αυξάνουν την εστίαση στη διεθνή συνεργασία, αντανακλώντας την απαιτούμενη εμπειρογνώσια για την επίλυση σύνθετων παγκόσμιων προκλήσεων. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να διευκολύνει την κινητικότητα φοιτητών και προσωπικού, εξασφαλίζοντας ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την αναδιατυπωμένη οδηγία για τους φοιτητές και τους ερευνητές³⁶ και προωθώντας την ηλεκτρονική ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ των ευρωπαϊκών ΙΤΕ και των μετακινούμενων φοιτητών και του προσωπικού. Ενόψει της υπουργικής διάσκεψης της διαδικασίας της Μπολόνια το 2018, η Επιτροπή θα συγκαλέσει, επίσης, τα κράτη μέλη της ΕΕ για να συζητήσουν την κατεύθυνση της μελλοντικής συνεργασίας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Κατά την προετοιμασία του **επόμενου πολυετούς προϋπολογισμού της ΕΕ**, η Επιτροπή θα διερευνήσει, από κοινού με τα κράτη μέλη, το μέλλον των κοινών στόχων της ΕΕ στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας και θα προσπαθήσει να ενισχύσει τη συνεργασία σε αυτούς τους τομείς, ως βάση για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση.

Η Επιτροπή:

³⁴ Μέχρι το 2020, σχεδόν 13 δισ. ευρώ των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων θα διατεθούν για υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημόσιας έρευνας

³⁵ Τριτοβάθμια εκπαίδευση για την έξυπνη εξειδίκευση.

³⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2016/801

19. Θα απλουστεύσει την κινητικότητα των φοιτητών μέσω της αξιοποίησης υφιστάμενων σχεδίων του Erasmus+³⁷ για την **ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων των φοιτητών** και θα διερευνήσει τη δυνατότητα καθιέρωσης **ηλεκτρονικών συστημάτων αναγνώρισης των φοιτητών**, ώστε να καταστεί δυνατή η διασυνοριακή πρόσβαση σε φοιτητικά δεδομένα και υπηρεσίες.
20. Θα ξεκινήσει διάλογο με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, στο πλαίσιο της **ενδιάμεσης επανεξέτασης του Erasmus+**, σχετικά με την αποτελεσματική στήριξη των φοιτητών, του προσωπικού, των ιδρυμάτων και των συστημάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η υλοποίηση αυτής της ανανεωμένης ατζέντας θα απαιτήσει τη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων εντός και εκτός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Επιτροπή θα αρχίσει διάλογο σχετικά με την εφαρμογή των δράσεων αυτών και θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τους ενδιαφερόμενους φορείς, τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και τον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, ώστε να προχωρήσει η υλοποίηση της ατζέντας και να εξασφαλιστεί η ευθυγράμμιση με τις προτεραιότητες στα τρέχοντα και στα μελλοντικά χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ.

Η ανανεωμένη αυτή ατζέντα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική της Επιτροπής για τη στήριξη των νέων και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Συμπληρώνοντας την ανακοίνωση σχετικά με τη σχολική ανάπτυξη και την άριστη διδασκαλία και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, αναγνωρίζει τον ζωτικό ρόλο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη θεμελίωση κοινωνιών ευημερίας, δημοκρατίας και χωρίς αποκλεισμούς. Κατά την υλοποίηση της ατζέντας, αυτός είναι ο τελικός στόχος που πρέπει να έχουν κατά νου η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενοι φορείς.

³⁷

<https://www.erasmuswithoutpaper.eu/http://europeanstudentcard.eu/>, <http://www.emrex.eu>